

Pohjoismaiden
neuvosto

Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden strategia 2026–2030

Sisällys

Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden strategia 2026–2030	3
Strategia luo puitteet	4
Yhteistyökumppanit	7
Rajaesteryhmä	9
Tietoja tästä julkaisusta	11

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:
<https://pub.norden.org/politknord2025-729>

Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden strategia 2026–2030

Kuvittele mielessäsi Pohjola, jossa ihmiset ja yritykset voivat liikkua, työskennellä ja käydä kauppaa vapaasti ilman byrokraattisia esteitä. Pohjola, jossa kansalliset säännöt ja järjestelmät toimivat vuorovaikutuksessa ihmisten arjen kanssa ja jossa vapaa liikkuvuus on selviö.

Pohjoismaiden neuvoston visiona on täysin integroitunut Pohjola, jossa voi asua, muuttaa ja työskennellä kohtaamatta kansallisia esteitä, jotka rajoittavat vapautta ja mahdollisuuksia. Järjestelmien tulisi toimia sujuvasti ja helpottaa arkea silloin, kun pendelöit kahden maan välillä, perustat yrityksen toiseen Pohjoismaahan tai tarvitset rajat ylittäviä terveydenhuoltopalveluja.

Pohjoismaiden neuvoston 87 kansan valitsemaa jäsentä edustavat 27 miljoonaa ihmistä, jotka asuvat kahdeksassa Pohjoismaassa. Tehtävänämmä on yhdistää politiikka ja käytäntö ja varmistaa, että pohjoismainen yhteistyö tuottaa konkreettisia tuloksia niin asukkaille kuin yrityksillekin.

Keskitymme pitkän aikavälin uudistuksiin ja käytännön ratkaisuihin. Tunnistamalla ongelmat ja tekemällä yhteistyötä poliitikkojen, viranomaisten ja markkinoiden kanssa luomme kestäviä rakenteita, joissa rajaesteitä ehkäistään ja hallitaan ennakoivasti. Tavoitteenamme ei ole vain ratkaista yksittäisiä haasteita, vaan rakentaa Pohjola, jossa vapaa liikkuvuus on todellisuutta kaikille.

Strategia luo puitteet

Tämän vision toteuttaminen edellyttää strategiaa, jolla varmistetaan Pohjoismaiden neuvoston rajaestetyön jatkuvuus ja pitkäjänteisyys. Strategia antaa meille selkeän suunnan, auttaa priorisoimaan toimia ja varmistaa sen, että työskentelemme määrätietoisesti pohjoismaisen liikkuvuuden parantamiseksi. Se myös määrittelee työmme tavoitteet ja menetelmät ja varmistaa, että muutamme tavoitteet toiminnaksi.

Vahvan strategian avulla voimme tarttua käytännön haasteisiin, varmistaa poliittisen sitoutumisen ja luoda kestäviä parannuksia asukkaille ja yrityksille koko Pohjolassa.

Asukkaiden ja yritysten seitsemän perusoikeutta integroituneessa Pohjolassa

Pohjoismaiden neuvosto on määritellyt seitsemän tavoitealuetta, joiden pohjalta pyritään luomaan parhaat mahdolliset edellytykset asukkaiden ja yritysten vapaalle liikkuvuudelle. Tavoitealueet kattavat perusoikeudet, jotka kaikilla maarajojen yli asioivilla ja toimivilla pohjoismaalaisilla ja yrityksillä tulisi olla täysin integroituneessa Pohjolassa. Oikeudet ovat keskeisellä sijalla Pohjoismaiden neuvoston pyrkimyksissä poistaa konkreettisia, oikeudellisia ja hallinnollisia esteitä, jotka rajoittavat liikkuvuutta ja kasvua.

Oikeus toimia yli rajojen
samoilla ehdoilla kuin paikalliset
toimijat

1

Oikeus työskennellä ja
kouluttautua koko Pohjolassa

2

Oikeus sosiaaliturvaan ja
terveydenhuoltoon ilman
rajaesteitä

3

Oikeus selkeisiin verosääntöihin

4

Oikeus toimia yli rajojen
yksinkertaisilla ja selkeillä
säännöillä

5

Oikeus matkustaa vapaasti ja
vaivattomasti Pohjoismaasta
toiseen – myös kriisiaikoina

6

Oikeus rajat ylittäviin
digitaalisiin ratkaisuihin

7

Kullekin seitsemälle tavoitealueelle kehitetään seuraavat rakenteet:

Tietopankki – kokoamme ja jäsentellemme ajantasaisia aineistoja politiikan kehittämiseksi, esimerkiksi keskeiset ongelmakuvaukset, selvitykset, vastaukset kirjallisiin kysymyksiin ja käytännön ratkaisuehdotukset. Tietopankki on jalostettu versio aiemmasta rajaestetietokannasta, ja se toimii keskeisenä tietolähteenä ensisijaisesti Pohjoismaiden neuvoston jäsenille ja puolueyhymien sihteeristöille, mutta myös kansallisille parlamentaarikoille ja muille sidosryhmille.

Toimijaverkostot – sitoudumme verkostoihin, joissa on samoja tavoitteita aktiivisesti edistäviä organisaatioita, viranomaisia ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita. Kyseisten verkostojen kautta voimme koordinoita toimia, vaihtaa tietoa, seurata kehitystä ja yhdessä edistää tehokasta muutosta.

Selkeät ja mitattavissa olevat indikaattorit – joukko mitattavissa olevia indikaattoreita, jotka mahdollistavat toimintamme jatkuvan seurannan ja arvioinnin. Indikaattoreiden avulla voimme dokumentoida työn edistymistä. Indikaattoreista voidaan myös koota indeksi kansainvälisiä vertailuja varten. Luomme kansalaiskyselyjen avulla faktapohjaisen lähtökohdan ongelmien laajuuden ja toimenpidetarpeen arvioimiseksi.

Yhteistyökumppanit

Parhaiden ratkaisujen löytämiseksi ja rajaesteiden vähentämiseksi meillä on myönteinen, avoin ja yhteistyöhön perustuva lähestymistapa ympäröivään maailmaan.

Yhteistyökumppanit ovat meille arvokkaita liittolaisia pyrkiessämme kohti entistä integroituneempaa Pohjolaa, mutta meillä on myös selkeät vaatimukset ja odotukset.

Tavoitteenamme on rakentaa vahvoja suhteita ja osallistaa lisää toimijoita, jotka pyrkivät samaan tavoitteeseen. Teemme yhteistyötä laajan sidosryhmäjoukon kanssa luodaksemme todellisia ja kestäviä ratkaisuja:

1. **Kansallisten parlamenttien valiokunnat ja jäsenet** – Rajaesteiden poistaminen ja uusien esteiden ehkäisy vaativat sitä, että kansalliset parlamentit ottavat vastuuta ja huomioivat pohjoismaisen ulottuvuuden lainsäädäntötyössään. Sen vuoksi on tärkeää vahvistaa Pohjoismaiden neuvoston ja kansallisten parlamenttien välistä vuoropuhelua.
2. **Etujärjestöt ja elinkeinoelämä** – Yritykset ja toimialajärjestöt tarjoavat arvokasta tietoa käytännön haasteista, joita elinkeinoelämä kohtaa rajat ylittävässä toiminnassaan. Käymme näiden toimijoiden kanssa aktiivista vuoropuhelua ja pyrimme siten löytämään toimivia käytännön ratkaisuja. Teemme yhteistyötä myös elinkeinoelämän kanssa hallitaksemme sellaisia liikkuvuuden esteitä, joista markkinat itse ovat vastuussa tai joihin ne voivat vaikuttaa.
3. **Neuvontapalvelut** – Alueelliset neuvontapalvelut Øresunddirekt, Grensetjänsten Norge–Sverige ja Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston Info Pohjola -neuvontapalvelu ovat avainasemassa, kun asukkaille ja yrityksille levitetään tietoa pohjoismaisista oikeuksista ja mahdollisuuksista ja kun tunnistetaan ja arvioidaan uusia esteitä. Neuvontapalveluilla oleva tietämys käytännön ongelmista on työmme kannalta keskeistä.
4. **Pohjoismaiden ministerineuvosto** – Pohjoismaiden ministerineuvosto on tärkein poliittinen yhteistyökumppanimme ja toimii Pohjoismaiden hallitusten välisenä yhdyssiteenä. Erityisen tärkeä on suhde rajaesteneuvostoon, jolla on osaamisensa, kokemuksensa, vahvojen kansallisten verkostojensa ja

riippumattoman asemansa vuoksi tarjota ulkopuolista näkökulmaa viralliseen pohjoismaiseen yhteistyöhön. Tiiviillä vuoropuhelulla varmistamme sen, että rajaesteasioita priorisoidaan korkeimmalla poliittisella tasolla ja että rajaestetyötä koordinoidaan Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välillä tarpeen mukaan. Meillä on myös valvojan rooli suhteessa Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön, ja seuraamme säännöllisesti, millaisia vapaata liikkuvuutta tukevia tuloksia keskeisillä politiikan aloilla saavutetaan.

5. **Pohjoismaiden hallitukset** – Luomme painetta suosituksilla, kirjallisilla kysymyksillä, keskusteluilla ja poliittisella dialogilla, jotta hallitukset saisivat aikaan tuloksia Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden edistämiseksi. Seuraamme hallitusten työtä ja esitämme vastuuministereille tarvittaessa kriittisiä kysymyksiä kansallisissa parlamenteissa sekä Pohjoismaiden neuvoston istunnoissa.

Rajaesteryhmä

Pohjoismaiden neuvosto on perustanut liikkuvuusalan tavoitteiden toteuttamiseksi parlamentaarikoista koostuvan rajaesteryhmän, joka haluaa vauhdittaa liikkuvuusasioiden ja vapaan liikkuvuuden edistämistä Pohjoismaissa. Ryhmään kuuluu jäseniä puheenjohtajistosta ja kaikista valiokunnista, mikä luo yhteyden ryhmän ja Pohjoismaiden neuvoston varsinaisen poliittisen työn välille.

Kunkin Pohjoismaan parlamentaarikkoina he edustavat Pohjoismaiden neuvostossa maidemme 27 miljoonaa asukasta. Jäsenten tulee olla sitoutuneita edistämään pohjoismaisia liikkuvuusasioita kansallisesti. Tavoitteena on, että kaikki maat, raja-alueet ja puolueoryhmät ovat edustettuina rajaesteryhmässä.

Rajaesteryhmä on Pohjoismaiden neuvoston rajaestetyön tärkein työkalu, ja ryhmä torjuu rajaesteitä sekä ryhmä- että yksilötasolla. Ryhmäläisillä on myös erityinen vastuu rajaesteasioiden kytkemisestä valiokuntien ja puheenjohtajiston työhön.

Rajaesteryhmä ei ole perinteinen poliittinen elin, vaan se toimii sillanrakentajana, vaihtokirana ja vauhdittajana. Rajaesteryhmä pyrkii seuraaviin tavoitteisiin:

- **Kuunteleminen ja toimiminen** – Jäsenet pyrkivät olemaan lähellä arkea ja ymmärtämään haasteita, joita asukkaat ja yritykset kohtaavat jokapäiväisessä elämässään.
- **Ratkaisujen edistäminen** – Jäsenet voivat toimia vapaasti, ajavat muutoksia ja varmistavat sen, että ratkaisuista keskustellaan oikealla tasolla ja että ne sen jälkeen toteutetaan.
- **Pohjoismaisen lisäarvon luominen** – Jäsenet eivät ole vain maidensa edustajia, vaan he ajattelevat ja toimivat pohjoismaisesti, jotta ratkaisut tuottaisivat arvoa yli maarakojen.

Ryhmän tekemä työ auttaa luomaan tasapainoa hallitustemme kansallisten ja pohjoismaisten tavoitteiden välille.

Toimintasuunnitelma

Rajaesteryhmä hyväksyy seitsemän tavoitealueen perusteella vuotuisen toimintasuunnitelman, joka linjaa sen työtä. Suunnitelmassa määritellään seuraavat asiat:

- **Tavoitteet:** pitkän aikavälin vaikutukset, jotka haluamme saavuttaa
- **Sidosryhmät:** tavoitteiden toteuttamiseen sitoutettavat toimijat
- **Keskeiset toimenpiteet:** keskeiset aloitteet, jotka auttavat poistamaan esteitä ja vahvistamaan pohjoismaista integraatiota
- **Indikaattorit:** mitattavissa olevat osoitukset siitä, että olemme menossa oikeaan suuntaan

Viestintäsuunnitelma

Työhön sitoutumista ja työn tukemista edistetään kohdennetulla viestintästrategialla, joka sisältää sekä yleisiä viestejä että erityistoimia:

1. **Yleiset viestit** – Kullekin tavoitealueelle määritellään selkeät ydinviestit, joissa selitetään, miksi kyseinen alue on tärkeä pohjoismaalaisille ja yrityksille.
2. **Erityisaloitteita koskevat viestit** – Kullekin yksittäiselle toimenpiteelle laaditaan täsmälliset viestit, jotka tukevat täytäntöönpanoa ja sitouttavat asianomaisia sidosryhmiä.
3. **Tiedotuskanavat** – Käytämme Pohjoismaiden neuvoston omia viestintäkanavia ja teemme tarvittaessa yhteistyötä alueellisten neuvontapalvelujen kanssa varmistaaksemme sen, että oikeuksia ja ratkaisuja koskeva tieto tavoittaa asukkaat ja yritykset.
4. **Kohdennettu viestintä** – Pyrimme aktiivisesti nostamaan esiin ongelmia, jotta ne tavoittaisivat muutoksia edistävät päättäjät ja muut toimijat.

Kaikki viestintä sovitetaan yhteen Pohjoismaiden neuvoston yleisen viestintästrategian kanssa.

Raportointi ja seuranta

Strategia tarjoaa puitteet järjestelmälliselle ja koordinoitulle toiminnalle, mutta sen onnistuminen on kiinni jatkuvasta arvioinnista ja mukauttamisesta. Työmme dokumentointi takaa jatkuvuuden, vaikka poliittiset toimijat vaihtuisivat.

Rajaesteryhmä raportoi säännöllisesti työn edistymisestä ja tuloksista kokouksissaan sekä puheenjohtajiston ja valiokuntien kokouksissa.

Tietoja tästä julkaisusta

Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden strategia 2026–2030

Päätetty Pohjoismaiden neuvoston istunnossa Tukholmassa 29. lokakuuta 2025

Claes Håkansson, Johan Sjölinger

PoltikNord 2025:729

ISBN 978-92-893-8419-3 (PDF)

ISBN 978-92-893-8420-9 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord2025-729>

© Pohjoismaiden neuvosto 2025

Ulkoasu: Ted Lindroos

Etusivun valokuva: Unsplash

Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismaiden neuvosto on Pohjoismaiden parlamenttien virallinen yhteistyöelin. Pohjoismaiden neuvostossa on 87 jäsentä Pohjoismaiden kahdeksasta parlamentista Tanskasta, Suomesta, Färsaarilta, Grönlannista, Islannista, Norjasta, Ruotsista ja Ahvenanmaalta.

Vuodesta 1952 alkaen Pohjoismaiden neuvosto on toiminut pohjoismaisen yhteistyön vahvistamisen puolesta. Se on esittänyt ehdotuksia kansalaisten arjen helpottamiseksi Pohjolassa, Pohjolan merkityksen vahvistamiseksi maailmalla ja yhteisten ratkaisujen löytämiseksi Pohjolan kokemuksiin haasteisiin.

Pohjoismaiden neuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa: www.norden.org/fi/julkaisut